

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săses), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-inf.) Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire (Bicaz), Cassa de păstrare (Mercuria), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Cod. J., Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coroana (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Loina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițeru Hațegana, Hondoleana, Insoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavosdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniaveva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Măndăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săses), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercățiana, Sylvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Târnavăana, Țibleşana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul, (Tășna), Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12—, pe ½, an K 6—

Redactor responsabil:

CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Mișcarea cooperativă.*

Un bun serviciu a făcut «Revista Economică» prin publicarea articolului «La chestiunea băncilor populare și a cooperativelor sătești» — acum în preajma adunării generale a «Asociațiunii», în grija căreia a fost dată anul trecut conducerea acțiunii cooperative dela noi. Inprospătarea și solicitarea interesului pentru cooperatie nici odată nu ni s'a impus mai mult ca acum în preajma adunării «Asociațiunii», ce urmează a se ține la Orăștie, după primul an de încercare, ce i-a fost dat «Asociațiunii» să-l facă în materie cooperativă.

Importanța mișcării cooperative e atât de mare și pentru neamul nostru se impune atât de mult, încât s'ar face o mare greșală, dacă s'ar mântui prin o incidentală sulevare, apoi prin o comodă «relegare» a unei instituții și în fine prin câțiva articoli publicați în revistele și gazetele noastre.

Munca, ori și numai încercarea, odată pornită, se impune să fie *continuată, revăzută și adusă în conformitate* cu puterile și trebuințele date — ceace se cere și prin articolul citat al «Revistei Economice».

După hotărîrea adun. gen. a «Asociațiunii» ținută la Sibiiu, poate și din motivele invocate în articolul «Revistei Economice» — am făcut și eu și alții pauză în scrisul prin presă asupra chestiunii cooperative. Că această pauză a fost bună ori nu, e altă chestiune — fapt e

însă că acțiunea cooperativă, ce se impunea să fie săvârșită, n'a fost nici împiedecată, nici zăpăcită de discuții prin presă. Cu toată bunăvoința și dorul de sprijin, ce s'a avizat însă, acțiunea cooperativă în primul an de experiență oficială — după informațiunile ce le am — n'a făcut un pas mulțumitor spre progres. Acest nesucces, ori cât de mult ar fi fost influențat de alegerea ca conferențiar cooperativ a unei persoane mai puțin indicată pentru această muncă grea și anevoioasă — eră fatal, în urma unui întreg șir de împrejurări și prejudicii date.

Cum rostul acestor rânduri nu vrea să fie recriminarea ori fixarea responsabilităților pe toată linia — să mi-se îngăduie să spun în cele următoare ceace socot, că e necesar, în chestia cooperativelor dela noi — acum după articolul din «Revista Economică» și în preajma adunării generale a «Asociațiunii».

Expozeul lapidar asupra felului cum s'a discutat și cum s'a încercat înfăptuirea chestiunii cooperative — cuprins în articolul «Revistei Economice», după cum văd eu, reclamă unele mici îndreptări.

Dela început *denumirea* diferitelor forme ale cooperatiei, văd că a produs o trecătoare confuzie. Și asta în urma faptului că în România cooperative sunt denumite numai cooperativele de consum, de valorizare și de producțiune; tot aici aparțin și «obștiile» (cooperativele pentru arendarea de moșii); cooperativele ce se ocupă cu creditul, în România sunt cunoscute sub denumirea de «Bănci populare»

* Vezi articolul prim din Nr. 34 și 35 al «Rev. Econ.»

și de câteori se vorbește despre cooperative — nici odată nu se înțeleg și «băncile populare».

După mine această separare nu e corectă — cu toate că în contra denumirii nu știu să se fi făcut obiecțiuni. Cooperative sunt și trebuie să fie și băncile populare ca și tovărășiile de consum — pentru că și unele și altele împlinesc același rol economic, pornesc din aceleași principii și cu toată diferențierea mijloacelor — tind la aceiași țintă. Că denumirea le va fi: bănci populare, tovărășii, cooperative, reuniuni, asociații etc., după felul afacerilor pe care le îngrijesc — e mai mult chestie de limbă, decât de esență.

Aici deci nu «e vorba de două chestiuni deosebite, care trebuiesc tratate deosebit»* — cum se zice în articolul citat din «Rev. Econ.» — e vorba numai și numai de o singură chestiune, aceea a *cooperativelor* — ori cât de felurite ar fi mijloacele și în urmare formele sau denumirea acestor cooperative.

Ca să împrăștiăm discuțiile urmate, după ce eu, din încredințarea «Asociațiunii» am prezentat raportul și propunerile referitoare la mișcarea cooperativă, în comitetul central și apoi în adunarea generală a «Asociațiunii» din anul trecut — amintesc următoarele:

Adevărul este, că întreg complexul chestiunii cooperative pentru mulți dintre cei chemați să-l supună justei lor aprecieri prezintă mult material nou, pentru studierea căruia a lipsit deocamdată timpul fizic necesar. Această împrejurare apoi a dat naștere la o mulțime de propuneri și păreri și întreagă chestiunea s'a complicat. În cursul discuțiilor s'a propus ca întreagă chestiunea să fie încă odată discutată și lămurită în o consfătuire la care să fie invitați vre-o 40 de bărbați de seamă, preocupați și până acum de chestiunea cooperativă. Din motive de urgență și de cruțare s'a abandonat această propunere și propunerile mele și cele din ședința comitetului central al «Asociațiunii» au fost date pentru studiere și propuneri concrete unei comisii restrânse, din care au făcut parte sub prezidenția d-lui Ioan F. Negruțiu, director prep. în Blaj domnii: I. I. Lăpedatu, Constantin Popp, V. Tordășianu, A. Oțoiu, I. Enescu, F. Toma, Dr. Lucian Borcea, Romul Simu și eu.

În comisie ca și în adunarea generală a «Asociațiunii» — întreagă discuția cooperativă s'a mărginit la două chestiuni:

1. Cine să dirige acțiunea cooperativă și ce fel de tovărășii să se înființeze.

2. Să se înființeze dela început centrală cooperativă și tovărășii pe sate ori să se mai pregătească terenul?

Unii erau de părere, ca întreagă acțiunea să se dea în grija «Solidarității» băncilor noastre; alții să se dea (cum s'a și dat) «Asociațiunii», iar eu și cu câțiva pietini de aceleași convingeri am susținut ca întreaga acțiune să se dea unui «Birou central cooperativ», anume înființat și pus fie sub ocrotirea «Asociațiunii», fie sub a «Solidarității» și «Asociațiunii».

Unii apoi erau de părerea, să se înființeze numai cooperative de consum, valorizare și producțiune, alții erau de părerea ca pe lângă aceste, ba chiar mai curând decât aceste, să se înființeze și cooperative de credit — bănci populare. Unii erau pentru centrală, alții pentru centrale și iar alții pentru raionare și în fine alții pentru pregătirea terenului cu ajutorul unui conferențiar cooperativ.

Idea conferențiarului cooperativ a fost sulevată numai în comitetul central, după ce comisia cooperativă primise propunerea înființării unui «Birou central cooperativ».

În discuțiile din comitet și din adunare apoi o parte a propunerilor au fost trunchiate, altele completate, altele lăsate deschise și în fine apoi întreagă chestiunea, astfel complicată, a fost încredințată comitetului central al «Asociațiunii», care la rândul său a instituit un conferențiar cooperativ.

Conferențiarul, străin de discuțiile ce au premers, prea puțin stăpân pe vastul material cooperativ și în lipsa unor îndrumări pe deplin fixate — chiar și când s'ar fi așternut cu dinadinsul pe lucru, — n'avea posibilitatea acțiunii cu rezultatele dorite.

În sfârșit au fost prezentate comitetului central un proiect de statute-tip, care ajuns la urmă în desbaterea unei comisii cooperative a fost modificat și în locul *imposibilului* proiect, s'a fixat de nou, statutele-tip, pentru înființarea de bănci populare.

Și aici pentru lămurirea situației, să mi-se îngăduie o mică indiscreție.

Conferențiarul cooperativ pentruca să fixeze textul statutelor-tip, conform îndreptărilor și completărilor făcute în consfătuirea celor invitați (aceiaș din comisia cooperativă întrunită în preajma adunării «Asociațiunii» din anul trecut) — a venit la mine pentru 2 zile. Împreună am fixat textul statutelor și am schițat un «plan de acțiune», alcătuit în mare parte în conformitate cu propunerea mea făcută comitetului central.

Prezentate proiectele statutelor și a planului de acțiune, comitetului central — cum,

* După părerea noastră sunt două chestiuni deosebite: una are de scop organizația creditului, alta a vieții comerciale.

cum nu, s'au introdus în statute câteva modificări (referitoare la formarea capitalului, la quote, la profitul curat), cari schimbă esențial statutele și dau naștere la contradicții și confuzii regretabile.

În «planul de acțiune» s'a propus și comitetul central al «Asociațiunii» a hotărât, instituirea unei «comisii cooperative», care întrunindu-se după trebuință, să-i fie de ajutor și să îndrume lucrările cooperative, date în executiva conferențiarului cooperativ. Ori, această comisie dela instituirea ei nici o singură dată n'a fost întrunită.

În astfel de împrejurări a fost fatal ca mișcarea cooperativă să piardă încă un an și să fie amenințată cu o păgubitoare compromitere.

Oricât ar fi de multe greșelile de executivă, oricât ar fi de dureros nesuccesul încercărilor de până acum — toate acestea nu detrag nimic din importanța și urgența cu care, vrând-nevrând, trebuie să privim chestiunea cooperativă, pentru neamul nostru.

Repet, nu e potrivit să facem recriminații, dar ni-se impune să reparăm greșeli, să completăm munca și să credem în roadele binefăcătoare ale cooperației.

Fiecare început își are greutățile, stângăciile, pagubele și chiar jertfele sale. Bravarea acestora însă asigură reușita, ce trebuie să urmeze. Și o spun asta eu, care în munca mea cooperativă modestă de până aci am avut desiluzii, am făcut și greșeli, am îndurat acuzații și pagube simțitoare și n'am reușit nici cu încercarea unei Centrale de tovărășii, nici cu tovărășia pentru asigurarea vitelor. Asta însă nu însemnează că *ideea* s'a dovedit de rea ori nerealizabilă. — Din contră: azi, stăpân pe experiența oricât de supărătoare pentru mine și pentru mulți alții — am convingerea că atât tovărășiile sătești, cât și centrala ori centralele lor, cât și asigurarea vitelor pe temei cooperativ — sunt cele mai puternice arme în lupta și organizația economică a neamului nostru și mai presus de toate le putem înfăptui și le putem susține, ca să aducă roade binecuvântate.

Desigur însă, că se impune să reparăm greșelile, să tragem învățături din experiența noastră și a altora și să începem de nou și cu toate puterile, pe care le oferă atâția bărbați vrednici de ai noștri, munca cooperativă nu numai cu pregătiri, dar și cu înfăptuiri. Eu și azi cred, că acceptată în întregime propunerea prezentată de mine comitetului central

al «Asociațiunii» în luna Martie 1912 (tipărită în revista «Transilvania» și scoasă și în câteva zeci de exemplare, ca broșură independentă) — s'ar putea ajunge la rezultate cooperative promițătoare.

Dacă înființarea «Biroului central cooperativ» nu e simpatică — să se lase și pe mai departe, respective să-și înceapă activitatea «comisia cooperativă» instituită de comitetul central prin acceptarea «planului de acțiune cooperativă» — căreia însă să i-se dea o *executivă*, pe care eu a-și contemplă-o în felul următor:

Postul de conferențiar să se înlocuiască cu acela de «*secretar economic*» al «Asociațiunii», sistemizat în regulă, căruia să i-se pună la îndemână una ori două puteri pentru munca tehnică.

Comisia cooperativă să se întrunească cel puțin odată în fiecare lună și să îndrume, să controleze, să ajute acțiunea cooperativă.

Dacă «Asociațiunea» n'ar găsi potrivită crearea unui post nou (în locul conferențiarului) de secretar economic (fiind aici vorba nu de titlu, ci de stabilitate și prin urmare de viitorul celui angajat!) — să se hotărască înființarea «*Biroului central cooperativ*» ca însoțire înregistrată la tribunalul regesc și sub protectoratul «Asociațiunii» și «Solidarității». Se înțelege că organizația și lucrările acestui birou ar fi fixate prin statute speciale, chiar și astfel, ca la timpul potrivit să poată împlini și agendele Centralei cooperative.

Alături de aceste s'ar ține cursurile cooperative și s'ar face în locuri potrivite *tovărășii*, ca organizația să fie paralelă cu înfăptuirea cooperativelor — așa după cum e fixat și în propunerea mea, adresată comitetului central, care propunere o recomand de nou în atenția tuturor, cari se interesează de această mare chestiune a progresului nostru economic.

Atât am crezut că e bine să spun după articolul «Rev. Econ.» și în preajma adunării dela Orăștie, când la discuția asupra raportului general al comitetului de sigur va fi discutată și chestiunea cooperativelor.

Pentruca să fie la îndemână material cât mai mult și mai cunoscut cred că „Revista Economică» ar face un bun serviciu, dacă până la adunare ar publica și alte din prețioasele păreri a bărbaților noștri marcantți asupra acestei chestiuni.

Vasile C. Osvadă.

Importanța economică a teritoriului anexat de România.

Măririle teritoriale ale statelor au de obicei ca urmare o sporire a comerțului și industriei statului mărit și un spor al veniturilor lui.

Deaceea unele state industriale din vestul Europei fac expedițiuni în țări depărtate, caută colonii, nu se dau înlături nici chiar dela război numai și numai ca să câștige piețe noi de desfacere. Acestea sunt apoi cu atât mai importante, cu cât sunt deschise exclusiv pentru produsele statului, care și-a deschis piața, și sunt cu atât mai sigure, când sunt chiar anexate statului respectiv. Față de această tendință urmărită de statele din vestul Europei se pune întrebarea: oare, România anexând teritoriul dela sud și vest al Dobrogei, a obținut vre-un folos economic?

E adevărat că statul a căpătat un oarecare număr de contribuabili și că venitul lui va crește. Vom vedea, dacă nu cumva cheltuielile cu administrarea și ridicarea economică a teritoriului anexat, nu vor covârși veniturile. Admițând însă că veniturile vor fi superioare cheltuielilor, diferența nu poate fi mare, populațiunea nefiind deasă, comerțul, industria și agricultura din aceea parte nefiind însemnate și așezământul contribuțiilor din România nefiind astfel, ca statul să tragă foloase proporționale cu veniturile contribuabililor. Din acest punct de vedere, adevărat din punctul de vedere financiar pentru Stat, teritoriul anexat nu prezintă vre-un mare interes.

În ce privește industria și comerțul țării, e știut că regiunea anexată nu are mai nici o importanță. Industria în teritoriul anexat este egală cu zero, iar comerțul e cât se poate de puțin important. Cât timp orașul Varna, însemnatul port de mare al Bulgariei, rămâne acestui stat, întregul comerț al hinterland-ului Varnei se va face prin mijlocirea acestui port, așa că centrul comercial al regiunii estice a Bulgariei și sudice a Dobrogei române și a teritoriului anexat va fi tot portul de mare Varna.

În ce privește portul dela Dunăre, Silistra, el a căpătat desigur o mai mare importanță comercială prin faptul, că s'a anexat și teritoriul dela sud și dela vest de acest oraș; dar zona pe care el are a o deservi, este prea neînsemnată pentruca Silistra să devină un important port comercial.

Industria și comerțul țării cu teritoriul anexat n'au câștigat nici dănselle mare lucru. Locuitorii teritoriului anexat nu constituie o populațiune civilizată, care are nevoie de articole industriale de vre-o importanță... Cele două orașe și 3 orașele ce-l compun, au o populațiune, care numai cu numele și din pricina situațiunii se poate numi orașănească. În realitate, ea este aproape cu totul lipsită de nevoile, pe cari și le-a creat omul cult în statele civilizate; gospodăria bănească este foarte redusă, așa că nu se poate vorbi de o desfacere importantă de articole industriale.

Numai agricultura are o desfacere oarecare. Aceasta va permite comercianților experimentați și întreprinzători, ca să încerce a deschide piața terito-

rului anexat pentru industrie. Orașele și orașelele acestui teritoriu ar putea deveni centre de oarecare importanță pentru industria și comerțul țării, dar e probabil, că autoritățile în loc de a lăsa comerțul absolut liber, se vor apuca să-l reglementeze, precum o știu dănselle, și vor împedeca avântul.

Deocamdată deci teritoriul anexat nu prezintă pentru statul român mai nici o importanță financiară și economică, ci numai una strategică. Guvernării noastre au fost foarte sinceri, când au declarat că cer numai o rectificare strategică a frontierei. La atât se reduce valoarea teritoriului anexat și la nimic mai mult.

Cu totul altfel au lucrat Bulgarii, Grecii, Sârbii, și chiar Muntenegrenii. Pe lângă scopul mai mult sau mai puțin etnic, pe care l-au urmărit, ei n'au scăpat un moment din vedere interesul economic. Muntenegru a luptat pentru Scutari, Serbia pentru un port la Adriatică; Grecii și Bulgarii pentru a stăpâni marea Egee. România însă s'a ferit ca de foc de Varna și de Rusciuc; și Dumnezeu știe dacă întrând în acele locuri s'ar fi găsit cineva să scoată pe Români. Rusciucul însă și Varna, cari ar fi avut pentru România o incontestabilă importanță comercială, n'au preocupat sferile politice. Important eră Balcicul; iar Ecrene e un imens câștig pentru geniile strategice, cari au dus armata în Bulgaria de vest și au adus în țară holera.

Aprecierile de mai sus le cetim cu oarecare surprindere în ultimul Nr. 33 dela 31 August a. c. al «Curierului financiar» din București, care însă, precum se pare, nu este pe deplin orientat asupra celor susținute aci, căci iată ce scrie în acelaș număr sub titlul de «Teritoriul anexat»:

D. Nicoleanu, directorul general al agriculturii din ministerul de domenii, a înaintat un amănunțit raport cu privire la suprafața cultivabilă din ținutul ocupat. Această suprafață este de 479,166 hectare și anume 134,000 hect. în plasa Balcic, 154,266 hect. în plasa Dobrici, 56,770 la Kurt-bunar, 80,940 hect. în plasa Silistra, 53,170 hect. în plasa Turtucaia. *Terenurile acestea produc un venit net anual de 190 milioane lei.*

Iar un scriitor economic bulgar se tânguiește asupra pierderii Bulgariei în Cuadrilater cum urmează:

«Bulgaria e lipsită de cea mai bogată provincie a sa, 300,000 de locuitori instruiți și propășitori. Bulgaria pierde adevăratul său grânar. Agricultura (plugăria) modernă e acoio înfloritoare și roada agricolă e foarte îmbelșugată. Orașele Dobrici și Balcic sunt două mari centre de export de bucate; 50 la sută din mașinile agricole (economice) în Bulgaria, revin acestui ținut, în care neștiutorii de carte alcătuiesc un număr neînsemnat și în care se numără peste o sută de țărani milionari!

Insemnătatea acestei pierderi se arată și mai mult, dacă se ține seama că Varna și Rusciucul, cele două mari orașe comerciale ale Bulgariei după Sofia, pierd o bună parte din hinterlandul (hotarul dela spatele lor), ajung a fi orașe de frontieră și-și văd viitorul lor clătînându-se...

Bancherul din provincie.

Scrisoarea XV.

Acoperiri.

(Urmare).

*Indossamente în bianco.** Uneori te vei mulțami dacă primești ca acoperire, acții de căi ferate sau altele, obligațiuni sau efecte provăzute cu *indossamente în bianco*. Dacă ai de a face cu persoane, despre cari știi, că sunt necondiționat bune chiar și fără acoperire pentru suma împrumutului, atunci în cazuri singuratică aceasta iregularitate este admisibilă. La tot cazul poate fi vorba numai de excepții pronunțate.

O asigurare incompletă, câtă vreme rămâne incompletă nu oferă nici o acoperire. S'ar mai putea face și obiecțiunea, că între atâtea numeroase afaceri, pe cari trebuie să le conduci și controlezi zilnic, poți să mai și uiți, care acoperire e în regulă și care nu, de cumva nu dispui de o memorie supraomenească, de tot bună și oțelită. Se poate întâmpla și aceea, ca din lipsă de atenție să consideri contul vreunui client al tău de acoperit, până într'o bună dimineață, când cu durere și cu desiluzie vei fi necesitat a constata, că trebuie să predai acoperirea defectuoasă masei curatorale.

Se poate face mai departe încă și obiecțiunea, că la acțiunile provăzute cu *indossament în bianco* te pot ajunge pierderi și prin aceea, că se folosesc pe nedreptul sau se fură, întocmai ca și hârtiile la portor. Poate afla hoțul pentru scopurile sale un mijloc mai potrivit, decât un *indossament în bianco*, la care e alăturată însăși acțiunea? *Indossamentul în bianco* pe care el îl poate umplea așa după cum află de bine, aproape nu-i altceva decât o provocare directă la săvârșirea mișeliei.

Dacă sunt la bancă două casse de fier panțerate, atunci obligațiunea se poate incuia într'una și declarațiunea de transcriere în cealaltă. Tot așa se poate urmări și cu hârtiile, cari sună la portor, a căror coală de cuponi se poate desface de învăltoare. Dar și aceste reguli oferă numai până la un anumit grad scut în contra atacului extern. Spărgătorul ar trebui să spargă, în loc de una, mai multe casse panțerate, e însă probabil, că dacă îi succede să ajungă la una nu-i va scăpa atențiunea nici cealaltă.

Presupun, că intrucât în anumite cazuri totuși ai fi silit de împrejurări, ca să faci hatâr clienților tăi și să le dai împrumuturi pe bază de *indossamente în bianco*, le vei pune ca condiție, că ce privește efectele de acoperire, eventualitatea unui caz de foc sau de furt cade în sarcina lor. De aceea primești acoperirea în forma aceasta defectuoasă, ca să-i deobliși și o faci aceasta contra datinei tale. E natural deci, ca și rizicul împreunat cu așa ceva să cadă numai în sarcina lor și nici decât în a ta.

* Și aici sunt a se lua în considerare în special împrejurările engleze. De comun pe dosul acțiunilor, cari sună la nume e tipărit textul *indossării*, care formează în cele mai multe cazuri o declarație lungă și greoaie, și aceeași declarație e de a se subscrie de proprietar. Dacă se întâmplă însă ca proprietarul să subscrie în *bianco* această declarație, fără de a întregi rubricile goale se pot naște o mulțime de complicații și abuzuri. La acest soi de *indossamente* ne atrage autorul atențiunea.

(Nota traduc.).

Valori locale. Cea mai apropiată specie de valori de acoperiri, sunt 50 de bucăți acții ale Apeductului din Bănești, cari servesc de acoperire pentru contul lui F. S., deși valoarea lor până la un anumit grad e de caracter statornic și deși nu se pot vinde așa de ușor ca acțiunile de cale ferată.

Acțiunile sunt deplin plătite, sunt transcrise pe bancă, aduc $4\frac{1}{2}\%$ și s'au vândut mai pe urmă cu ceva peste valoarea nominală.

Până aci totul ar merge în cea mai bună ordine. Au toate însușirile, cari se recer dela o acoperire bună de bancă, afară de una: nu le poți trimite la bursa cea mai de aproape și nici nu le poți preface așa de ușor în bani. Ești silit să aștepti după cumpărătorii localnici și aceasta poate dura săptămâni, ba chiar și luni întregi. Orice silință de a grăbi vânzarea va fi zadarnică și desigur va fi în dauna respectivelor acții. Cu cât vei încerca să reduci mai mult prețul, cu atât va stă mai la distanță cumpărătorul necunoscut, de cumva se va afla peste tot vreunul. Va observa cât de mult dorești să le vinzi și printr'o rezervă măiastră va ajunge deasupra ta, de cumva nu-ți vei schimba tactica și nu vei cercă să joci tu însuși pe așteptătorul. Dacă afacerea nu e urgentă, rezerva ta nu va cauza băncii mare pierdere. E mai bine să aștepti o lună două după cumpărătorul de bună voie, decât dacă cedezi efectele în pripă, pe lângă condițiuni uzurare vreunui Shylock local.

Obiecțiunea făcută față de acțiunile Apeductului și anume: greutatea de a le putea vinde, se refereste și la acțiunile, obligațiunile și emisiunile tuturor societăților, corporațiunilor și însoțirilor, dar mai cu seamă față de cele de caracter local, necotate la bursă. Și obiecțiunea aceasta se poate face și față de toate valorile, cari se pot vinde numai pe cale privată sau pe calea licitației.

Acții dela societăți de navigațiune. Exemplul următor se referă la valori, a căroră apreciere ne conduce, din mai multe puncte de vedere pe mare. Hipoteca pe naia «Șoimul», prețuită la K 50,000 și à conto căreia L. M. — care de prezent a ajuns insolvent — a fost primit împrumut K 35,000.

Aceasta poate fi o acoperire foarte bună pentru oarecare proprietar de corăbii, sau agent, fiindcă aceștia, conform ocupațiunilor lor, se pricep la năi și își sacrifică tot timpul și toată munca lor numai exploatarea afacerilor lor de transport pe corăbii. Dar pentruca să se poată face aceasta cu succes, se recere o praxă de afaceri de o jumătate viață de om și o mulțime de cunoștințe speciale. Dacă recunoști că la așa ceva tu nu te pricepi, calificația pe care trebuie să o ai pentru a ocupa un post de director de bancă în provincie nu va suferi nici o știrbire.

«Șoimul» plutește de prezent departe pe mare și pretensiunea băncii e asigurată pe această naie cu ipotecă. E posibil că naia, după un timp mai îndelungat să se reîntoarcă acasă cu căpitanu-i isteț și marinarii săi perseveranți, încercată cu un transport bogat de mărfuri. Nu este exchis însă nici aceea, că să se întâmple contrarul. Marinarii nedisciplinați, mărfurile nimicite, și căpitanii proști, nu sunt noțiuni necunoscute în cercul proprietarilor de năi.

Intre altele se poate întâmpla și aceea, să ai de lucru cu reclamații și să porți proces cu expeditorii și adresații, fiindcă marfa a suferit, din nebagărea de seamă a căpitanului, sau a marinarilor, sau din cauza drumului rău.

Nu este exclus nici aceea, ca naia să ajungă în negură pe o bancă de năsip sau în timp de vihor să suferă vre-o avarie și pentruca să se poată repara e nevoită să se reiașă pe câtăva vreme în vre-un port străin. Pentru asigurarea cheltuielilor mari, cari se ivesc în astfel de cazuri, căpitanul tău poate amana naia și transportul de pe ea până la o sumă mare. Dar despre orișice sumă ar fi vorba, cheltuielile acestea au prioritate față de întabularea ta. Dacă cheltuiala aceasta ar trece peste valoarea năii, tot ce se detrage din marfa transportată trebuie să restituie banca proprietarilor mărfurilor. Se poate deci întâmpla, că acela care a dat împrumut pe ipotecă de naie, nu numai că-și pierde banii, ci trebuie să mai și ispășească greșala, că a acordat credit pe lângă o acoperire atât de dubie.

Dar dacă se mai întâmplă și aceea, că «Șoimul» într'o bună dimineață să se izbească din nenorocire într'o altă naie și să o avarieze sau scufunde. Te vor împresua pentru pagubele cauzate și pe deasupra, vor mai pretinde și desdaunare pentru oamennii pieriți.

Rizicurile amintite fără îndoială se pot acoperi prin asigurare, dar oare stă câștigul tău în raport cu mărimea rizicului? Echiparea și asigurarea năii, înmagazinarea și pornirea ei este oare o afacere potrivită pentru un director de bancă sau pentru o direcțiune? Poți calcula la astfel de afaceri atâtea interese, ca să-ți compenseze timpul pierdut, necazurile și multele neplăceri, la cari te poți aștepta în tot momentul, precum și rizicul împreunat cu așa ceva? Mult mai bine ai face, așa cred eu, dacă ai vinde cu orice preț «Șoimul» îndată ce sosește în port, căci astfel vei înconjură toate greutățile și spesele cu cari e împreună pentru neexperți posesiunea unei năi.

Afară de «Șoimul» mai ești părtaș cu 8/64 părți încă la o altă corabie, aflătoare pe drum. Un favor este în aceasta, că ești numai părtaș la naie — așa dară direcțiunea ta nu are de a se amesteca în manipularea năii. Aceasta o vor face comproprietarii tăi. Dar are și desavantajii. Dacă posezi singur o naie, ca spre exemplu «Șoimul», o poți vinde ori când și ori cum, pe când asupra părților din cealaltă corabie nu poți dispune așa de ușor.

Dacă o poți vinde, probabil că și-o va cumpără comproprietarul tău, dar atunci și așa, după cum va voi el, și nici decât cum și-ar conveni ție. Atunci vei vedea că ce deosebire este între valoare și preț; între valoarea pe care a spus-o proprietarul, când a venit să împrumute banii și între prețul, cu care ești nevoit să o vinzi, dacă voiești să-ți recapeți iarăș banii.

Mai este încă un defavor, dacă ești numai părtaș la o naie: ești cu totul la dispoziția și bunăvoința companionilor tăi și răspunzi cu ei împreună pentru toată suma, care împovărează naia. Luând toate acestea în considerare, eu ca bancher oferindumi-se condițiuni acceptabile, mi-ași vinde partea de 8/64 parte la prima ocazie.

Recipisa, care sună despre piei de animale și servește de acoperire pentru împrumutul de 15,000 de cor. al lui Avram Leșan.

Ai la mână obligația de asigurare datată și girată după cum se cuvine, iar valoarea actuală a pieilor, face 18,000 de coroane. Presupunând, că toate recipisele sunt în posesiunea ta și că la sosirea năii pieile și-se vor predă fără de nici o piedecă, presupunând

mai departe, că aceste piei se vor putea vinde așa după cum sperezi — deși trebuie aici încă multe alte pentru ca să se întâmple chiar așa — atunci precum se vede ai acoperire suficientă la împrumut.

Însă a da avansuri pe mărfuri, cari plutesc pe mare este chemarea comercianților și vei face foarte cuminte, dacă afacerea aceasta o vei încredința acelor, cari se pricep la așa ceva. Bancherul din provincie nu trebuie să cunoască necondiționat uzanțele comerciale și complicațiile legii comerciale. Cu timpul îți ajunge a avea o idee și despre soiul acesta de știință, lucru, ce nu se poate excepționă, până nu uzezi de el. Dacă da, atunci e mai mult ca probabil, că te vei cărpoci în ea.

În cazul de față, Leșan ar fi trebuit să predea pieile vreunui comerciant bine reputat și să traseze asupra lui K 15,000, legând pentru acoperirea cambiului, contravaloarea ce va încurge din marfă.

Deoarece însă Leșan nu a procedat astfel, trebuie cercetat că pentruce n'a făcut așa? Fără îndoială că mai bucuos primește banii dela tine pe lângă proviziunea regulată, decât dela comerciant, care-i compută de două ori atâtea. Aceasta e foarte natural. Leșan ar fi nebun, dacă nu s'ar folosi de marinimozitatea ta. Dar nu este lămurit, că pentruce să se ocupe bancherul din provincie, în schimbul unei proviziuni de jumătate, cu afaceri, la cari nu se pricepe decât foarte puțin sau chiar de loc, dacă aceia, cari se pricep ar compută de două ori atâtea proviziune?

Tu vei răspunde cu aceea, că domnul Leșan e om cu stare bună, e bun pentru o sumă cu mult mai mare decât valoarea pieilor și este pentru banca ta de altcum un client de valoare. Motivele acestea schimbă îndată situația și justifică afacerea, care altcum nu s'ar fi putut cu nimic justifică și motivă.

Proprietate de case. Împrumutul de 20,000 de coroane, ridicat de Benjamin Bălan este întabulat la locul prim pe 20 de case pentru familie din Bănești, al căror venit total face anual cca 2000 de coroane.

Pentru a căpăta valoarea realităților a fost rațional, conform raportului tău a luă suma venitului anual înzecită. Bălan a falimentat și așa ai fost câțiva ani proprietar de case. Chiriile le încassează pe seama băncii un agent pentru case — așa după cum poate și el; cel din urmă raport al său însă e cam deprimător: a treia parte din case e neînchiriată, jumătate din chiriași sunt mai mult sau mai puțin în restanță cu chiria; interiorul celor mai multe case e tare ruinat; acoperișurile sunt găurite, tencuiala cade de pe pereți, o grămadă de ferestre sunt sparte, zăvoarele dela uși lipsesc din multe locuri, sau și dacă sunt se încuie foarte rău, referințele sanitare sunt rele sau periculoase. Nici venitul de pe un an întreg nu ar putea ajunge ca să se poată face reparaturile cele mai arzătoare.

Eu din parte-mi ași vinde fără multă gândire aceste realități, chiar și dacă n'ași căpăta venitul anual înzecit. Dar chiar și dacă mărimea venitului curat ar fi cunoscută, suma înzecită a acestuia asemenea ar fi numai o bază mai depărtată de calculare, — rămânând și mai departe deschisă întrebarea, că oare în genere, admisibil e pentru o bancă ca să fie proprietarul unor realități, al căror venit — dacă peste tot se poate încassa — trebuie să-l încasseze săptămână de săptămână, și coroană de coroană dela chiriiași săraci și năcăjiți?

Pentru un bancher proprietatea de casă — fie aceasta dintre cele mai bune — singură nu formează

acoperire acomodată, deja și din cauza nesigurății de a o putea vinde. Cumpărătorii regulați ai băncii — înțeleg pe aceia, cari cumpără pentru scopurile și folosința proprie — sunt caprițioși și și puțin. Și dacă din întâmplare, atunci când ai de vânzare vre-o casă, vre-o vilă de vară, sau altfel de proprietate, nu poți afla un astfel de cumpărător potrivit, atunci ești necesitat să te adresezi la un agent de realități, care foarte natural, că va speculă primo loco la aceea, ca să-și asigure mai întâiu pe seama lui un venit cât de frumușel, dacă peste tot se află cumpărător; iar prețul, ce va rezultă la sfârșit, va fi mai aproape de prețuirea lui, decât de a ta.

Aceasta însă nu însemnează, că o astfel de acoperire e de a se respinge între orice împrejurări. Îți poți permite lui C. B. de exemplu să treacă ori când până la o anumită sumă peste creditul său, de oarece după bilanțul lui e bun și pentru o sumă multă mai mare, iar contul de lui aduce venit o sumă. Din precauțiune însă, ceri să ți-se dea o declarație-învoire de întabulare pe casa, ce o are, ca să ai acoperire pentru cazul, când ulterior s'ar ivi ceva eventuale pagube, ce în comerț nici când nu se pot prevedea.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 4 Septembrie 1913.

Situația pieței internaționale de bani nici în săptămâna expirată nu s'a îmbunătățit mai esențial. Știrile despre înțelegerea Bulgaro-Turcă, ce este drept, nu au întârziat a avea efect în lumea financiară, totuși efectul acesta deocamdată în cercuri mai largi nu se simte și în timp apropiat abia sunt prospecte de o ameliorare mai radicală a pieței. Aceasta și din motivul sezonului înaintat, a cererilor mai mari de toamnă precum și a marilor împrumuturi de stat în perspectivă în Balcani. În mod trecător, în urma unor oferte franceze mai modeste discontul privat s'a stabilit în Berlin la 5% pentru cambii cu scadență lungă și la 4³/₄% pentru scadențe scurte. În London discontul privat a costat 3¹¹/₁₆%, pe când în Paris 3³/₄%.

În piața internă ultimo a trecut fără emoții deosebite. Cererile, ce s'au mișcat în cadre moderate, au fost satisfăcute de Banca Austro-Ungară. S'au ivit și oferte germane și franceze pe piață. Cu toate acestea discontul privat se menține în Viena la 5¹³/₁₆%—5⁷/₈%, în Budapesta a costat între 5⁷/₈%—7%.

CRONICĂ.

Dela „Biroul de informațiuni și comisiuni” al „Solidarității”. După cum suntem informați, la postul de funcționar al înființându-lui birou de informațiuni și comisiuni al «Solidarității» a fost numit — dintre cei 14 concurenți — d-nul *Petru Manole*, conducătorul filialei «Ardeleana» din Petroșeni. Dânsul va face mai întâiu practică la birouri speciale din Budapesta, eventual și din Viena și numai după aceea

se va reîntoarce pentru activarea întreprinderii. La Budapesta s'a exoperat ca domnul Manole să fie acceptat să facă practică la «Magyar tudakozodó egyesület» pentru afaceri de informațiuni și la casa de comisiuni a d-lui Al. Fleischl, consulul Danemarcei în capitala țării. Aceasta este o afacere pentru comerțul de cereale. Va fi însă introdus și în celelalte ramuri principale ale afacerilor de comisiune de care se simte necesitate la noi.

Din raportul general al „Asociațiunii”. Conform ultimului raport al comitetului central al «Asociațiunii», către adunarea generală din anul acesta, numărul institutelor noastre de bani, înscrise ca membrii fondatori sau pe vieață la prima noastră societate culturală este abia de 46; din acestea s'au înscris în anul acesta: Crișana, Brad; Decebal, Hunedoara; Murășana, Reghin; Poporul, Săliște și Răureana, Capolnoc-Mănăștur, ca membrii fondatori și: Arieșana, Turda; Grănițerul, Dobra; Lăpușana, Lăpușul-ung, și Vatra, Cluj, ca membru vieață.

Prelegeri populare s'au ținut în anul expirat în cadrele «Asociațiunii» 1140 (+ față de 1911 de 367).

Conferențiarul agronomic a ținut în total 185 de conferințe în 89 de comune din diferite ținuturi, precum și un curs de 5 zile despre «Cultura viilor» și unul de 3 zile despre «Pomărit».

Instrucția analfabeților s'a făcut în 46 comune, instruându-se 890 de analfabeți.

Ca lucrări pregătitoare pentru întruparea acțiunii cooperative s'a lucrat un «Statut-tip pentru înființarea de bănci populare» și «Indrumări pentru înființarea de bănci populare». Insoțiri nouă a înjghebat conferențiarul cooperativ 5.

Averea totală administrată de «Asociațiune» la sfârșitul anului 1912 a fost de K 1.240,980.34, din cari detragând pozițiile transitorii, a rămas ca avere curată K 1.185,913.94, arătând față de 1911 o creștere de K 86,588.07. Veniturile anului 1912 s'au cifrat cu K 68.912, iar cheltuielile cu K 66,806.30.

Recolta grâului în România. După datele Ministerului de Agricultură și Domenii, producția totală a grâului s'a ridicat în 1912 la 31.336,822 hl. sau 24.334,331 quintale metrice.

În ultimii cinci ani, cantitatea de grâu produsă a fost următoarea:

	Quintale metrice	Hectolitri
1907	14.884,307	11.648,107
1908	19.316,118	15.108,643
1909	19.998,879	16.022,536
1910	39.031,793	30.162,399
1911	33.028,895	26.033,561
Media pe cinci ani:		
	25.251,838	19.795,049
1912	31.336,922	24.334,331

La producțiunea totală, marii cultivători au contribuit: cu 16.932,584 hl., iar micii cultivatori cu 14.504,238 hl.

CONVOACARE.

În înțelesul §§-lor 23 și 24 din statute, membrii «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român» se convoacă la

Adunarea generală ordinară,

ce se va ține în Orăștie, în zilele de 14 și 15 Septembrie n. 1913.

Programul adunării:

Duminică, în 14 Septem. n. 1913, la orele 10 a. m.

I. Ședința I, cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Înscierea delegaților prezenți ai despărțămintelor.
3. Raportul general al comitetului central.
4. Alegerea comisiunilor pentru:
 - a) examinarea raportului general;
 - b) censurarea socotelilor pe anul 1912 și a proiectului de buget pe anul 1914;
 - c) înscrierea membrilor noi;
 - d) candidarea prezidentului, viceprezidentului și a membrilor comitetului central pe un nou period de trei ani.
5. Prezentarea eventualelor propuneri.*

II. Conșfătuirea confidențială (îndată după ședința I) a directorilor și delegaților din despărțăminte.

Luni, în 15 Septembrie n. la orele 9 a. m.

I. Ședința II-a, cu următoarea ordine de zi:

1. Raportul comisiunii alese pentru examinarea raportului general și propunerile acestei comisiuni.
2. Raportul comisiunii însărcinate cu censurarea socotelilor pe 1912 și a proiectului de buget pe 1914 și propunerile acestei comisiuni.
3. Raportul comisiunii pentru înscrierea de membrii noi.
4. Alegerea prezidentului, viceprezidentului și membrilor comitetului central pe un nou period de trei ani.
5. Fixarea locului pentru adunarea generală viitoare.
6. Dispoziții pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.
7. Închiderea adunării generale.

După prânz la orele 4.

II. Ședința festivă a secțiilor științifice-literare. Conferințele domnilor Dr. Silviu Dragomir și Dr. Ioan Radu.

Sibiu, din ședința comitetului central al «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român», ținută la 16 August 1913.

A. Bârseanu m. p., Oct. C. Tâslăuanu m. p.,
prezident. secretar.

*) Eventualele propuneri au să fie înaintate, în scris, prezidiului Asociațiunii (Sibiu, str. Șaguna Nr. 6) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Poșta Redacțiunii.

«Prunetul», Sălbăgel. Mulțămim pentru datele trimise pe seama Anuarului. Pentru anul acesta însă ne-au sosit prea târziu, căci Anuarul pe 1914 a apărut deja de acum o lună. Pe viitor rugăm a ne trimite datele, ce Vi le cerem, îndată după primirea «Chestonarului», căci altcum rămâneți afară din Anuar ca în anul acesta.

S U M A R.

Mișcarea cooperativă. — Importanța economică a teritoriului anexat de România. — Bancherul din provincie. — Revista financiară: Situațiunea. — Cronică: Dela «Biroul de informațiuni și comisiuni» al «Solidității», Din raportul general al «Asociațiunii», Recolta grâului în România. — Poșta redacțiuni.

„ARIEȘANA“

institut de credit și economii, societ. pe acții în Turda.

Aviz.

Domnii acționari proprietari ai certificatelor interimale Nr. 5, 58, 59, 103, 105, 132, 133, 150, 156, 177, 181, 197-8, 209, 211, 221, 229, 230, 231, 232, 234, sunt recercați să-și achite întreg restul, pentru că la din contră după 30 zile dela aceasta publicare vom purcede conform § 11 din statutele societății.

1-3

DIRECȚIUNEA.

Următoarele cărți se pot procura dela
 Librăria CIURCU, Brașov,
 precum și dela orice librărie.

I. C. PANȚU:

Introducere în contabilitate și contabilitatea în partidă simplă, 8 ^o mare, I-VIII + 213 pagine Cor. 3.—	
Știința conturilor sau Contabilitatea în partidă dublă, scrisă și explicată pe baza teoriei actuale materialiste, 8 ^o mare, I-VIII + 324 pag.	„ 4.—
Al doilea capitol din contabilitatea dublă. Afaceri de bancă, 8 ^o mare, 70 pagine	„ 1.—
Procent, Promil, Interese și teoria conturilor curente. Ediția a doua, prelucrată și completată, 8 ^o mare, I-IX + 160 pagine.	„ 3.—
Curs complet de corespondență comercială, cu explicarea termenilor comerciali. Ediția a treia prelucrată și augmentată, 8 ^o mare, I-X + 344 pagine.	„ 3-50
Puncte nouă de vedere la calcularea conturilor curente, 8 ^o mare 25 pagine.	„ 0-60
Contabilitatea la societăți colective, comandite și la societățile pe acțiuni, octav mare 70 pag.	„ 1-20

